



Sagsnr.
2019 - 7609

Kommissorium for arbejdsgruppe om boliger til hjemløse

Doknr.
156549

Alt for mange af de mest udsatte borgere falder igennem vores velfærdssamfund. De bor på sofaer hos venner og bekendte, indtil netværket slipper op, de bor på gaden, og de bor alt for lang tid på forsorghjem i stedet for i egen bolig. Det er mennesker, vi skal hjælpe bedre.

Selvom den seneste hjemløsetælling viser en stagnation i antallet af hjemløse, så er der stadig alt for mange – omkring 6.400. Hver 3. hjemløse er i dag et ungt menneske. Der er samtidig kommet flere voksne og ældre hjemløse, der typisk sover på gaden og på herberger. Det er de mest udsatte hjemløse, der udover manglende bolig ofte har flere komplekse problemer, fx samtidigt psykiske lidelser, somatiske sygdomme, stof- og alkoholmisbrug, dårlig økonomi m.v.

Og så kan vi se, at hjemløsheden er steget i landkommunerne. Hele 23 pct. flere hjemløse i landkommunerne er der kommet på bare to år. Hjemløshed er ikke længere et storbyfænomen.

Det er mennesker, som er kommet for langt fra fællesskabet. Der er huller i velfærdssamfundet, hvor de mest udsatte borgere falder igennem. Det er ikke nok, at udviklingen i antallet af hjemløse er stagneret. Kurven skal knækkes.

Derfor skal vi gå endnu længere i arbejdet med at forebygge hjemløshed og hjælpe de allermest udsatte tilbage i fællesskabet. Regeringen ønsker at forbedre indsatsen for landets hjemløse, så kampen mod hjemløshed svarer til mangfoldigheden af årsager til hjemløshed.

Hjemløseområdet er et af de områder, hvor vi har reel viden om, hvad der virker. Skiftende regeringer og støttepartier har iværksat handleplaner og initiativer siden den første hjemløsestrategi i 2009.

Men udfordringerne med hjemløshed er langt fra løst. Det gælder både i forhold til adgang til billige boliger og adgangen til en effektiv, helhedsorienteret indsats, der kan hjælpe de hjemløse ud af hjemløshed – og forebygge at nye bliver hjemløse.

Vi har brug for en ny tilgang til hjemløse, hvis vi for alvor skal vende udviklingen.

Differentieret tilgang til hjemløse

For at lykkes med at vende udviklingen skal vi arbejde differentieret. Forskellige grupper af hjemløse har behov for forskellige løsninger for at kunne klare sig i egen bolig.



Samtidig skal vi styrke den forebyggende indsats ved at tage udgangspunkt i nogle af de risikogrupper, der har en større sandsynlighed for at blive hjemløse (VIVE). Det handler bl.a. om følgende risikogrupper:

- Socialt udsatte med psykisk sygdom og/eller misbrugsproblemer og overgangen mellem psykiatri og bolig
- Socialt udsatte, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet
- Mennesker, der står foran løsladelse fra fængsel og overgangen til egen bolig

Kommuner og flere aktører på hjemløseområdet peger på, at adgangen til billige boliger til målgruppen - især i de største byer - er en af de største barrierer for at nedbringe antallet af hjemløse. Der er samtidig både stærk viden og evidens for, at en bolig kombineret med den rette sociale støtte er en første grundforudsætning for at få borgere ud af hjemløshed, jf. Housing First-tilgangen.

Det er derfor nødvendigt at sikre, at kommunerne kan og vil tilbyde de nødvendige boligtilbud til hjemløse. Det er også med afsæt i egen bolig, at den hjemløse skal tilbydes en sammenhængende helhedsorienteret indsats, der kan løse de ofte meget komplekse problemstillinger, der knytter sig til hjemløshed.

Udfordringerne for de hjemløse er forskellige. Hjemløse unge er fx typisk sofasovere, der overnatter hos familie og venner. De hjemløse ældre sover oftere på gaden eller på herberg. Og hjemløse, der sover på gaden eller på herberg, er typisk hjemløse i en længere periode end sofasoverne.

Der er derfor også behov for en differentieret tilgang i hjemløseproblematikken. Det har betydning, om hjemløse er unge eller ældre, om det er mænd eller kvinder, om de bor i mindre yderkommuner eller i større byer. Målgruppen har betydning for kommunens sammensætning af sociale indsatser. Og målgruppen har også betydning for det boligtilbud, som kommunen skal stille til rådighed.

Arbejdsgruppens opgaver

Som led i at styrke indsatsen mod hjemløshed nedsættes derfor en arbejdsgruppe, der får til opgave at identificere barrierer i forhold til kommunernes adgang til billige boliger og mulighed for at give hjemløse en sammenhængende indsats. Med det udgangspunkt skal arbejdsgruppen foreslå nye løsninger, der kan bidrage til at nedbringe antallet af hjemløse i Danmark. Arbejdet skal baseres på en målgruppedifferentieret tilgang til hjemløshed.

Arbejdet tager således afsæt i tre hovedspor.

Spor 1: Unge ud af hjemløshed

Den seneste hjemløsetælling viser, at antallet af unge hjemløse er faldet. Det er positivt, men det skal ikke blive en sovepude, for hver 3. hjemløse er stadig et ungt menneske under 30 år. De unge er typisk sofasovere, der trækker på deres netværk, men alt for ofte ser vi, at netværket slipper op, og den unge står alene tilbage med problemerne. Derfor skal vi have sat hurtigt ind over for de unge hjemløse.

Spor 2: Ældre ud af hjemløshed

Den seneste hjemløsetælling viser, at antallet af ældre hjemløse er steget. De ældre hjemløse er i højere grad gadesovere og benytter herbergerne rundt om i landet. Det er med andre ord nogle af de mennesker i vores samfund, der er kommet meget langt væk fra det store fællesskab. De ældre hjemløse har typisk meget komplekse



problemer og har ofte meget lange ophold på herberger og forsorghjem. De skal videre herfra og ind i en bolig, som de kan rumme at være i, og som kan rumme dem.

Spor 3: Hjemløse i landkommunerne

Den seneste hjemløsetælling viser, at antallet af hjemløse i landkommunerne er steget. Det betyder, at hjemløshed er rykket ud til kommuner, der ikke har samme erfaring med at arbejde med hjemløse som i de store byer. Der er det vigtigt at få afdækket årsagerne hertil og få sat hurtigt ind, så problemerne med hjemløshed ikke bider sig fast.

Som grundlag for arbejdet i de tre spor og de nye løsninger, som arbejdsgruppen skal fremlægge, skal følgende spørgsmål undersøges:

- Afdækning af antallet af hjemløse sammenholdt med antallet af billige boliger i kommunerne, herunder forskellige typer af ”skæve” og billige boliger rettet mod udsatte borgere på tværs af landet, der enten er ramt af hjemløshed eller med stor risiko for hjemløshed.
- Undersøgelse af behovet for og potentialet ved nye billige boligformer.
- Beskrivelse af kommunernes nuværende muligheder og eventuelle barrierer for at bygge/etablere billige og/eller alternative boliger til hjemløse eller gruppen med stor risiko for hjemløshed.
- Beskrive samspillet mellem kommuner og boligorganisationer med henblik på at forbedre samspillet i forhold til at tilbyde boligtyper målrettet hjemløse.
- Undersøge den kommunale finansiering og incitamentter til tidlig indsats og henvisning til billige boliger.
- Undersøge barrierer på tværs af sektorer som fx overgangen mellem psykiatrien og kommunerne, der gør, at hjemløse ikke kommer i bolig og modtager den nødvendige indsats.
- Undersøge mulighederne for gennem ændring af de nationale regler at give kommunerne nye redskaber til at begrænse hjemløshed.
- Beskrive mulighederne for at gøre det mere forpligtende for kommuner at sikre hjemløse boliger, herunder fx ved særligt sårbare overgange som udskrivelse fra psykiatri eller ophør af anbringelse.

Arbejdet skal koordineres med det arbejde, som pågår vedrørende udarbejdelse af en ny hovedlov for helhedsorienteret indsats. Heri indgår overvejelser om fremskudt sagsbehandling for en mindre gruppe af borgere, som er særligt langt fra beskæftigelse og mestring af eget liv. En stor del af denne målgruppe har hjemløshed som udfordring. Arbejdet skal desuden ses i tilknytning til arbejdet om selvmøderprincippet, der indgår i Aftale om kommunernes økonomi for 2020.

Der vil ligeledes blive trukket på erfaringerne med forskellige nye redskaber fra det frikommunenetværk, som er igangsat på boligområdet.

Endelig koordineres i forhold til tidligere konkrete initiativer rettet mod hjemløshed, herunder særligt initiativer i den seneste hjemløsestrategi samt den vidensafdækning, der er aftalt i udmøntningen af reserven, der kan bidrage med relevant viden for arbejdsgruppen.

Proces og organisering

Arbejdet skal munde ud i et oplæg til regeringen med 5-10 initiativer, og arbejdsgruppen skal komme med sit oplæg til regeringen primo 2021.



Arbejdsgruppen består af Social- og Indenrigsministeriet (formand), Transport- og Boligministeriet og Finansministeriet. Øvrige ministerier inddrages, hvor det er relevant. Sekretariatsbetjeningen af arbejdsgruppen varetages i fællesskab mellem Social- og Indenrigsministeriet og Transport- og Boligministeriet.

Arbejdsgruppen skal i sit arbejde inddrage erfaringer og synspunkter fra centrale videnspersoner på området. Arbejdsgruppen udvælger selv, hvilke videnspersoner der er relevante ift. de initiativer, der arbejdes med.